

Handläggare
Inga-Karin Mellberg
Telefon: 08-508 25 444

Till
Socialnämnden
2019-10-22

Möjligheternas Stockholm- Vision 2040

Remiss från kommunstyrelsen 2019/483

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen över remiss om revidering av Möjligheternas Stockholm – Vision 2040

Lena Lundström Stolts
Förvaltningschef

Sammanfattning

I ärendet redovisas ett förslag till revidering av en långsiktig vision för staden *Vision 2040 - Möjligheternas Stockholm*.

Vision 2040 är en vision om hur staden tar till vara på möjligheterna att skapa en social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling av Stockholm. Vision 2040 är indelad i tre huvudteman kopplade till stadens tre inriktningsmål.

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Visionen ska även verka för att målen i Agenda 2030 uppfylls i de delar staden har rådighet över samt förhålla sig till RUF5 2050, Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar till kommunstyrelsen.

Bakgrund

Stockholms stad har under många år haft en stadsövergripande och långsiktig vision som överordnat styrdokument. En första vision för staden antogs av kommunfullmäktige redan 2007 med namnet Vision 2030 - Ett Stockholm i världsklass. I samband med budget 2013 beslutade kommunfullmäktige att visionen skulle uppdateras

inte minst utifrån förutsättningen att staden växt snabbare än tidigare förväntats. Arbetet utmynnade i Vision 2040 *Ett Stockholm för alla*, som antogs av kommunfullmäktige 2015.

Kommunstyrelsen har till socialnämnden för yttrande remitterat förslag till reviderad vision för Stockholms stad. *Möjligheternas Stockholm- Vision 2040*.

Ärendet

Utifrån uppdrag av kommunfullmäktige har ett arbete med revidering av Vision 2040 genomförts under våren 2019 av stadsledningskontoret i samverkan med medarbetare i staden. I ärendet redovisas ett förslag till en ny långsiktig vision för staden. vision 2040 - Möjligheternas Stockholm.

Förslaget till ny vision är, i likhet med budgeten, indelad i tre huvudteman med samma utgångspunkter som kommunfullmäktiges inriktningsmål

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsledningskontoret skriver i sitt tjänsteutlåtande att revideringen har utgått från kunskaper om trender och globala strukturer som har betydelse för Stockholmsregionen och dess särskilda förutsättningar och utmaningar. Vidare att vid genomförande av visionen ska Stockholms stad även bidra till att målen i Agenda 2030 uppfylls i de delar där staden har rådighet samt förhålla sig till de regionala utmaningarna och målen i Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF 2050.

Stadsledningskontoret har definierat en rad utmaningar i arbetet med att nå målen i Vision 2040.

De definierade utmaningarna som ligger till grund för visionen sammanfattas under respektive rubrik.

Stockholm 2040 - En förändrad stad

De demokratiska förändringarna utmanar välfärden

Stora behov inom äldreomsorgen

En tudelad arbetsmarknad

Ännu klarar inte alla barn målen i skolan

Tryggheten och tilliten har minskat

Skillnader i livsvillkor påverkar stadens attraktionskraft

Näringslivet behövs i hela staden

Bostadsbristen är en av regionens stora utmaningar

Levande stadsmiljöer behövs

Goda möjligheter till idrott och fritid
En fortsatt kraftig utbyggnad av transportsystem behövs.
De tekniska försörjningssystemen behöver stärkas
Allt större klimat- och miljöutmaningar
Rollen som Sveriges huvudstad förpliktar

Genomförande av visionen
Stadsledningskontoret konstaterar att Vision 2040 har en central roll i stadens styrssystem. Av största betydelse är att staden och dess verksamheter utvecklas socialt, ekonomiskt och ekonomiskt hållbart. Till stöd för hållbarhetsarbetet finns Agenda 2030 som är en ambitiös och omfattande utvecklingsagenda med 17 globala mål för hållbar utveckling. Fram till 2040 ska världens länder gemensamt arbeta för att nå den 17 globala målen.

I samband med revideringen av visionen har Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 beaktats.
Ett jämställdhetsperspektiv ska finnas med i alla stadens beslut som påverkar människors villkor att alla kvinnor och män flickor och pojkar kan leva jämställda liv. I genomförandet av visionen ska alltid jämställdhetsperspektivet finnas med.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom direktörens stab i samverkan med avdelningen för stadsövergripande frågor och socialtjänstavdelningen. Förvaltningsgruppen har tagit del av ärendet den 16 oktober och Funktionshinderrådet den 17 oktober.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att det är bra att de tre huvudtemana som visionen är indelad i har samma utgångspunkt som de övergripande inriktningsmålen i stadens budget och att de viktigaste styrdokumenterna på så sätt är samordnade.

Förvaltningen anser att det är angeläget att visionen precis som andra styrdokument revideras för att kunna fortsätta att vara vägledning för stadens arbete. Genom visionen påvisas de långsiktiga ambitionerna för stadens ledning. Visionen täcker in väsentliga perspektiv under respektive fokusområde men bör brytas ner i ännu tydligare delmål och genomförandeplaner för att utgöra ett konkret verktyg i det fortsatta arbetet inom de olika fokusområdena.

Nedan lämnas synpunkter på vissa valda delar:

Förvaltningen instämmer helt i att det är viktigt att fokusera på det förebyggande arbetet och erbjuda tidiga insatser i det sociala arbetet för en likvärdigt och rättssäkert arbete. Det blir än mer viktigt med anledning av de utmaningar som identifierats kring exempelvis demokrati, förändrade målgrupper inom bland annat socialpsykiatri samt nyanlända personers svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Ännu klarar inte alla barn målen i skolan

Generellt sett är texten i remissunderlaget välunderbyggd och lätt att ta till sig. Att klara skolan är den enskilt starkaste skyddsfaktorn för att lyckas senare i livet vad gäller god hälsa, arbete inkomster och försörjningsmöjligheter. Uppmuntran till och engagemang i studierna från föräldrar, vårdnadshavare och skolan är en viktig del i att klara av skolan. Det är också viktigt att ha realistiska krav och förväntningar på vad barnet eller den unge ska prestera i skolan samt att vid behov tillhandahålla särskilt stöd.

Goda möjligheter till idrott och fritid

Texten under denna rubrik är välformulerad och sammanfattar fritidsrapporten på ett kärnfullt sett men förvaltningen anser att skrivningarna skulle kunna förstärkas så att staden flyttar fram positionerna för socioekonomiskt svaga grupper.

För att motverka skillnaderna i fritidsaktiviteter för barn och unga från socioekonomisk svagare områden vore det önskvärt att fritidsaktiviteterna kunde vara helt gratis eller kraftigt subventionerade. En liten avgift för ett barn eller en ung person i ett socioekonomisk svagare område kan leda till att aktiviteten uteblir trots stadens goda ambitioner.

En välfungerande välfärd som ger jämlika livsvillkor

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. Trygga och goda uppväxtvillkor är avgörande för barns och ungas fysiska och psykiska hälsa och för folkhälsan på lång sikt. Trygga och goda uppväxtvillkor är också avgörande för barns och ungas möjligheter att tillgodogöra sig en utbildning som lägger grunden för framtida självförsörjning som vuxen. Varje barn har rätt att skyddas mot våld. Våld kan ha en förödande effekt på utvecklingen på lång och kort sikt. Alla barn som utsätts för våld påverkas och reagerar, men alla utvecklar inte symptom eller svårigheter. Att uppleva våld i nära relationer är ett hinder för både vuxnas och barns säkerhet och rättstrygghet. Staden

behöver stärka de förebyggande insatserna för att förhindra att barn utsätts för våld långt innan de kommer i kontakt med socialtjänsten.

Staden ska erbjuda främjande och generella insatser som stärker eller bibehåller barns, ungas och familjers fysiska, psykiska och sociala välbefinnande i syfte att förebygga och motverka uppkomsten av problem. Staden ska även erbjuda förebyggande och tidiga insatser till riskgrupper och till individer som löper särskilt hög risk att hamna i en destruktiv miljö eller riskbeteende, eller där problem redan har uppkommit. Specialiserade insatser ska erbjudas till dem med omfattande, allvarlig eller komplicerad problematik där det finns behov av intensivt stöd.

Det främjande och förebyggande arbetet innebär att tidigt upptäcka unga i riskzon. Ett liv i brottslighet kan grundläggas tidigt i ett barns eller en ungs persons liv varför hälsofrämjande, förebyggande och tidiga sociala interventioner under ett barns uppväxt, förutom att vara till fördel för individen, även är samhällsekonomiskt lönsamt. Möjligheterna att stärka en hälsofrämjande utveckling för barn och unga ökar ju tidigare behövliga insatser sätts in, både vad gäller att nå barn och unga tidigt i barndomen och att främja goda uppväxtvillkor, lärande och utbildning, samt att vid tecken på risk för ogynnsam utveckling sätta in insatser så snabbt som möjligt. Det främjande och förebyggande arbetet för att undvika att barn, unga och unga vuxna hamnar i en negativ utveckling och dras in i normbrytande beteende behöver intensifieras och ske i samverkan mellan förskola, skola, fritid, socialtjänst och lokal polis, i nära samarbete med barnet eller den unge och dennes familj. Staden ska därför prioritera att genomföra främjande, förebyggande och tidiga insatser som kan förhindra eller tidigt bryta en negativ utveckling hos barn och unga.

FN:s konvention om barnets rättigheter syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Barnkonventionen ska genomsyra allt arbete som sker i staden för och med barn och unga. Domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. All offentlig verksamhet i staden ska präglas av barnrättsbaserat synsätt.

Det är av stor vikt att ge nyanlända barn och unga samma förutsättningar som andra barn och unga att få del av välfärden lyckas i livet. Det är också viktigt att ensamkommande barn och unga inte särbehandlas, utan inkluderas, med tanke på

barnkonventionens intentioner. Skolan är den enskilt starkaste skyddsfaktorn även för denna målgrupp. Placerade barn och unga är också en särskilt sårbar grupp. Staden måste säkerställa en kontinuitet i placerade barns rätt till bästa möjliga hälsa och sjukvård. De har även rätt till utbildning och utveckling till sin fulla potential. Staden måste också säkerställa placerade barns rätt till sin familj.

Förvaltningen lämnar också följande synpunkter på texten under avsnittet *En välfungerande välfärd som ge jämlika livsvillkor* (med start på sida 13 i remissen):

- Bland aktörerna som räknas upp i stycket som börjar med *I det sociala arbetet...* bör också fritidsverksamhet och förskola finnas med.
- I samma stycke skulle den sista meningen kunna breddas till: *Ett välfungerande förebyggande arbete uppmärksammar tidigt särskilt barn och unga i behov av stöd, som riskerar att fara illa.*
- I det sista stycket skulle kunna läggas till: *Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor, att skyddas från narkotika och andra droger, och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck.*

Digitalisering

Digitalisering och AI- är en utveckling som kommer att ha stark påverkan på samhället. I förslag till vision berör man inte individer som har funktionshinder eller äldre som kanske inte hinner med den snabba utvecklingen.

”Stockholmarna bor i världens mest jämställda storstad.”

Förvaltningen trycker särskilt på vikten av att jämställdhetsperspektivet beaktas och ligger som grund när alla beslut som berör människors levnadsvillkor fattas, det kan beröra stadsplanering som myndighetsbeslut mot enskild. I visionen kan gärna lyftas att staden har en ambition att nå en ökad jämlikhet ibland stadens invånare, vilket är en viktig del i uppfyllandet av Agenda 2030. I Stockholm som i världen i övrigt ökar trots höga ambitioner ojämlikhet i levnadsvillkor och inkomstklyftorna mellan människor ökar.

Slutligen framhåller förvaltningen att det är viktigt att dokumentet och texten i sin helhet ses över för att undvika alltför många upprepningar och påverka trovärdigheten av den bild som framställs av att leva och bo i Stockholm. Visionen bör brytas ner och formuleras i konkreta mål i det ordinarie ledningssystemet.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Bilagor

1. Remisshandling
2. Följebrev